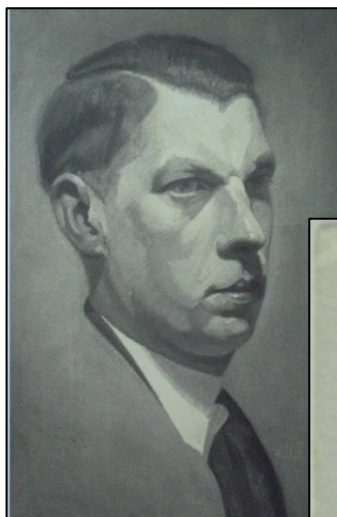
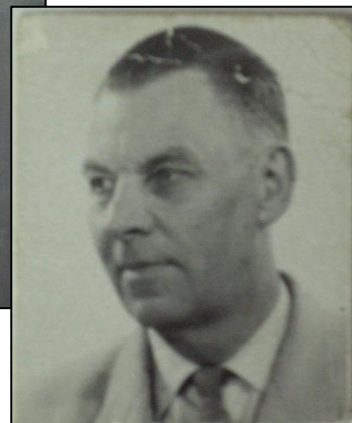

Biografie van Joop Martinus Theodorus Martens Nijmegenaar 1900-1976.

Auteur René A.M. Martens (Zoon)
Versie 1.5 130225

Pastel tekening gemaakt door zijn vriend Ben.

Index

1. Inleiding
2. Het gezin Theodorus B. Martens
3. De lijstenmaker
4. Amanuensis Martens
  - De oorlog 1940-1045
  - Marienburgkapel
5. Huwelijk met Bep Cuijpers
  - De oorlog 1940-1045
  - Rudie Vorster
6. Nijmeegse Reddings Brigade & kegelen
7. Martens & Doorman
8. De kunstenaar
9. Carnaval St. Anneke
10. Het gezin J.M.Th. Martens
11. Vriendschappen
12. Bronnen

Inleiding

Mijn vader was Joop Martens, Jopie voor vrienden, een intelligente, hartelijke en met veel humor ingestelde man, die op zijn eigen manier het leven tot genoegen van zijn omgeving wist in te vullen. Voor mij is hij een fijne vader geweest met alle gastvrije steun van mijn moeder Bep. Met dankbaarheid kan ik terug kijken op een geweldige jeugd aan de Wezenlaan 239 tegenover het Goffertpark. Als eerbetoon aan zijn veelzijdige leven heb ik gemeend deze publicatie te willen schrijven en heeft u mogelijk plezier aan de levensloop van deze geboren Nijmegenaar. Af en toe zal ik een uitstapje maken naar de mensen en vrienden van mijn ouders.

Rene Martens.

Het gezin Theodorus B. Martens

Joop is de oudste zoon van het gezin van Theodorus Bernardus Martens (1878-1947) en Hendrika Catharina Glatz (1877-1958). Het gezin heeft vele ups en downs gekend en is diverse keren verhuisd.

Het gezin bestond uit:

1. Josephus (Joop) Martinus Theodorus Martens (1900-1976)
2. Theodorus (Thé) Bernardus Martens (1903-xxxx)
3. Elisabeth (Bets) Petronella Catharina Martens (1904-1989)
4. Karel Martens (xxxx-xxxx)
5. Aleida (Leida) Johanna Martens (xxxx-xxxx)
6. Hermanus Martens (1910-1910)
7. Hendrica (Riek) Martens (1907-1956)
8. Wilhelmina (Mientje) Everdina Martens (1913-1928)
9. Annie Martens (1919-2011)

De vader van Joop was Theodorus Bernardus Martens gehuwd met Hendrika Catharina Glatz en daarvoor weer zijn opa Theodorus Bernardus Martens (circa 1850) gehuwd met Johanna Maria Braam. Dit laatste gezin had vier kinderen. De familie Martens is dus een echte Nijmeegse familie en zouden dus rechten hebben als oud-burgers, zij het dat opnamerechten in het Oud Burger Gasthuis na 1810 voor het laatst is verleend.

Moeder Martens-Glatz heeft sinds 1829 haar wortels ook in Nijmegen door haar opa Theodor Glatz (1798-1847), die in 1827 als

klokkenmaker uit de Schwarzwalt Duitsland naar Nijmegen kwam en verliefd werd op dochter Helena

Linders van de weduwe/eigenaar van de Drie Zwanen, een in die tijd bekend koffiehuis aan de Korenmarkt. Het was een fraai pand dat in 1978 is afgebroken om plaats te maken voor nieuwbouw.

Zie tevens www.noviomagus.nl waar mijn publicatie over de familie Theodor Glatz is na te lezen.

Nadat de zaak van opa Martens door de financiële crisis van 1929 uiteindelijk failliet is gegaan in 1936, hebben zij achtereenvolgens gewoond aan de Kraaienhoflaan 271, Oude Heselaan 134, Parkweg 70 (bovenwoning bij hun dochter Riek Helsen) en na het overlijden van opa Martens naar de Nimrodstraat 99. Dochter Annie verhuisde naar de Valkenboschkade in Den Haag samen met het gezin Riëks Mylanus en Bets Martens, waarna oma Martens-Glatz introk bij dochter Leida Pauwels aan de Honingpot xx.

De ouders van Joop liggen begraven op de begraafplaats aan de Dennenstraat.

Over de jeugd, de scholen en het leven tot 1932 heb ik geen informatie over mijn vader, maar wat ik weet of heb kunnen terugvinden heb ik hierna beschreven.

<p>153a Glatz, Theodor Uhrmacher, Gastwirt * 15.03.1798 Unterkirnach † 04.05.1839 oo 26.02.1829 mit: Helena geb. Linders * † 1847</p> <p>Johanna Theresia * 03.1829 † 30.04.1829 Johanna * 27.05.1830 Johanna Huberta * 21.11.1833 oo Willem Peters Johannes Josephus * 04.05.1835 Nr. 207a Helena Carolina * 17.10.1838 † 16.01.1839</p> <p>Eltern: <u>Johann</u> Georg und Theresia geb. Weißer Nr. 108</p> <p><u>Die Niederländische Linie der Glatz-Sippe.</u> Von Jan F. Glatz, (Nr. 525a), Nijmegen, Niederlande</p> <p>Obwohl wir immer vermuteten, daß unsere Vorfahren aus Deutschland stammen, war es für uns doch eine Überraschung, als wir erfuhren, daß unser Stammvater Theodor Glatz in Unterkirnach im Schwazwald geboren wurde.</p> <p>Im Fremdenbuch unserer Stadt entdeckte ich eine Akte aus dem Jahre 1821, aus dem hervorgeht, daß der Bürgermeister und die Beigeordneten ihm erlaubten, sich in Nijmegen niederzulassen.</p> <p>So laß ich in einem Einwohnerverzeichnis von 1828, daß Theodor in einer Gastwirtschaft am Markt, zusammen mit anderen Uhrmachern aus dem Raum Rottweil, wohnte. Vielleicht hat er dort auch das Uhrmacherhandwerk erlernt. Es ist also wahrscheinlich, daß er, wie später sein Neffe Cornelius (Sippenbuch Nr. 206), mit Uhren eigener Herstellung nach Holland gezogen ist, vielleicht war er auch auf der Wanderschaft mit einer Tragevorrichtung auf dem Rücken. Die Gastwirtschaft, in der er wohnte, war Eigentum einer Witwe Joanna Linders, die später seine Schwiegermutter wurde, da er das Gastwirtsöchterlein heiratete.</p> <p>Nijmegen war damals eine starke Festung mit Mauern, Gräben und ausgedehnten Festungsanlagen. Die Stadt liegt nahe der deutschen Grenze, nur 23 km von Kleve (Niederrhein) entfernt und zählte damals 13500 Einwohner. Erst im Jahre 1874 wurde die Festung geschleift und die Mauern niedergedrückt. Inzwischen wuchs die Einwohnerzahl auf 150000 an.</p> <p>Kurz nach der Napoleonischen Zeit, also zur Zeit der Gründung des Königreichs der Niederlande (1815), war das Land durch die Kriegsergebnisse in große Armut geraten. Die Bevölkerung ernährte sich fast ausschließlich vom Handel und von der Landwirtschaft. Es gab fast noch keine Industrie und deshalb auch keine Industriearbeiter oder Fachkräfte. Das ist wohl der Grund, daß in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts tausende deutscher Facharbeiter nach Holland kamen, um dort zu arbeiten. Viele heirateten und wurden endgültig sesshaft.</p>	<p>Dies tat auch Theodor Glatz. Er heiratete im Jahre 1829, wie schon erwähnt, die Tochter seiner Gastwirtin, Helena Linders. Sie entstammte einer Familie, die seit Jahrhunderten in Nijmegen ansässig war. Als seine Schwiegermutter, Joanna Linders im Jahre 1830 starb, erbte er die Gastwirtschaft und wurde Wirt. So lesen wir im Einwohnerverzeichnis von 1834. In seiner Sterbeurkunde von 1839 ist als Beruf wieder Uhrmacher angegeben, so daß anzunehmen ist, daß er vor seinem Tode diesen Beruf wieder ausgeübt hat.</p> <p>Die Eheleute bekamen fünf Kinder, vier Töchter und einen Sohn. Das war mein Urgroßvater. Drei Mädchen wurden schon früh bei einer Cholera- und Typhusepidemie weggerafft. Auch Mutter Helene starb bereits 1847, so daß die beiden verwaisten Kinder im katholischen Waisenhaus von Nijmegen untergebracht werden mußten. Mein Urgroßvater hieß Johannes Josephus. Er wurde am 4. Mai 1835 geboren. In den Niederlanden bekamen die Kinder meistens zwei Vornamen, die latinisiert wurden, wenn die Familie katholisch war. Es waren bei den Knaben die Vornamen der beiden Großväter, bei den Mädchen die der Großmütter. In den letzten Jahrzehnten ist dieser Brauch weithin verloren gegangen, wie der Stammbaum zeigt.</p> <p>Johannes verließ die Anstalt im Jahre 1856, wurde Uhrmacherlehrling in dem Städtchen Barneveld (nordwestlich von Arnheim) und heiratete 1864 Alijda Erkens, die Tochter eines Ladenbesitzers. Als Uhrmacher war er viel auf Reisen, wohnte in verschiedenen Städten und Dörfern bis er endlich 1883 endgültig an seinen Geburtsort Nijmegen zurückkehrte, wo er, 58 Jahre alt, 1893 starb. Er hatte vier Söhne und fünf Töchter, die sich fast alle in anderen Ortschaften ansiedelten. Nur zwei Söhne blieben in Nijmegen, deren Nachkommen jetzt noch in der Stadt wohnen. Eine Tochter wanderte 1907 nach den USA aus. Ihre Nachkommen wohnen heute in Salt Lake City.</p> <p>Wie der Stammbaum zeigt, heißen heute noch viele niederländischen Glatzen mit Vornamen Johannes oder Theodor, Namen, die auch bei den deutschen Ahnen üblich sind. Seit 1829 hat es in der Niederländischen Linie 16 Familien mit insgesamt 43 Angehörigen gegeben. 18 männliche und 25 weibliche Namensträger. Heute sind noch 18 Namensträger am Leben, darunter sechs männliche.</p>
--	--

De lijstenmaker

Joop heeft het vak van lijstenmaker geleerd in de zaak van zijn vader Theo Martens. Aanvankelijk gestart in 1899 in de Ziekerstraat 38 welke zaak later is verhuisd naar de Ziekerstraat 65. Dit pand is in 2006 gesloopt en vervangen door de nieuwe doorsteek naar het

Arsenaal. De zaak bestond uit drie onderdelen: de kunsthandel, lijstenmakerij en ornamenten.

Vader Martens is aanvankelijk begonnen als spiegelmakerij welke later is overgegaan naar de kunsthandel en achterliggende lijstenmakerij, een luxe vak voor die tijd.

Na het faillissement in 1936 is de zaak doorgestart door broer Theo Martens, eerst aan de Van Broeckhuijsenstraat 38 en later aan de van Welderenstraat 40 als kunsthandel en lijstenmakerij. In de avonduren heeft Jopie vele jaren de lijstenmakerij

Foto winkelopening in 1958.

gesteund, daar zijn broer Theo hier niet zo bekwaam in was. In die tijd werd er gewerkt met bottenlijm gemaakt van paarden. Het werd opgewarmd en stonk geweldig. Een ander middel om lijsten en ornamenten te maken was Paad, een mengsel van gips, paardenhaar en paardenlijm.

Amanuensis Martens

Door de financiële crisis van 1929 liep het werk in de zaak van zijn vader terug, maar in 1932 kreeg Martens gelukkig een aanstelling als amanuensis bij het gemeente museum, destijds gevestigd in de Mariënburkappel. Hier heeft Martens tot zijn pensioen gewerkt. Naast het prepareren van opgegraven Romeinse potten en pannen heeft hij ook internationaal naam gemaakt als hersteller van o.a. oude olieverf schilderijen vaak in opdracht van het Rijksmuseum in Amsterdam.

In die tijd waren nog niet de technieken beschikbaar zoals heden ten dagen en was het vaak een hele klus om oude vernislagen te verwijderen of beschadigde schilderijen te herstellen, maar Martens wist er wel mee om te gaan.

Zijn baas en vriend was archivaris en archeoloog Mathé Daniels, waarmee Martens het uitstekend kon vinden. Samen hebben zij heel wat opgravingen verzorgd waar Martens van alle gevonden scherven dan weer fraaie potten wist te maken met o.a. de hulp van Paad. Over Daniels is een boek verschenen geschreven door zijn gelijknamige neef Mathé Daniels met medewerking van ondergetekende. Er waren in die tijd ook spanningsvelden rondom o.a. museum Kam en de Romeinse collectie van het gemeente museum, waarbij Martens altijd getrouw Daniels is blijven steunen.

De jaren 1928-1932 waren niet zo prettig voor Daniels vanwege het probleem met de Arnhemse archivaris over de potentiële overdracht van de archieven van Nijmegen en de manipulatie over zijn persoon. Voor Daniels speelde daarbij ook nog zijn hartprobleem.

Martens volgde dus in 1932 dhr. Peperzak op als amanuensis op voorspraak van Daniels, zij het voorsnog voor een jaar. Dat Daniels verrukt was met deze aanstelling blijkt wel uit zijn schrijven "...na twintigjarig gemis aan passende hulp kan nu met het werk goeden voortgang worden gemaakt, dankzij den ijver en veelzijdige vaardigheid van den nieuwe amanuensis". Later heeft Daniels een vaste aanstelling voor Martens bereikt. De restauratie, de inventarisatie en de gehele collectie ging Martens aan het hart, evenals de opgravingen in en rondom Nijmegen.

Een latere uitnodiging om over te stappen naar het Rijksmuseum als hoofd van de dienst restauratie en beheer, en de overstap als directeur van een lijstenfabriek ook in Amsterdam, heeft Martens afgewezen, mede ingegeven door het feit dat Bep zijn vrouw geen zin had om naar Amsterdam te verhuizen.

Daniels is gebleven tot 1942 (formeel tot april 1950) en werd opgevolgd door drs. J. de Jong, een luie vent volgens mijn vader, die meer lag te slapen dan te werken. Een fijner contact had Martens met archivaris dr. Jan Schimmel en de dames van deze afdeling. Evenals tegenwoordig in het Huis van Nijmeegse geschiedenis werden er regelmatig tentoonstellingen door Martens georganiseerd, waarbij ik als opgroeiende jongen de mensen in de weekeinde mocht rondleiden. Ook mocht ik regelmatig mee naar het Rijksmuseum in Amsterdam waar vooral de machtige bibliotheek mij is bijgebleven.

Foto Archivaris Schimmel en J. Martens

In de nacht van 2 mei 1952 is Daniels overleden en bijgezet in het familiegraf aan de Daalseweg: Vak23, rij 4, graf 7.

De oorlog 1940-1945

De oorlog en bij het bombardement van februari 1944 is de Mariënburgkapel onaangetast gebleven. Uit voorzorg waren wel de nodige maatregelen getroffen zoals grote stapels zandzakken en de zolderverdieping was voorzien van een grote hoeveelheid zand om bij inslagen de schade te kunnen beperken.

Mariënburg 26: Mariënburgkapel

Rond 1431 werd deze kapel gebouwd als onderdeel van een kloostercomplex, dat op dat moment nog buiten de oudste stadsmuren lag. In 1467 werd het complex binnen de muren opgenomen, maar het bleef nog enkele eeuwen afgezonderd van de drukke stad. De meeste kloostergebouwen waren in 1820 gesloopt, toen de voorbereidingen voor de bouw van het Arsenaal begonnen. Pas vanaf 1910 stond de kapel helemaal vrij, midden op het plein, dat eveneens de naam Mariënburg kreeg.

De Mariënburgkapel is een dubbelkerk: het westelijke deel van de kapel heeft twee verdiepingen. Beneden konden de leken de bijeenkomsten volgen, daarboven stond het nonnenkoor. Zusters en leken konden elkaar zo niet zien, wat precies de bedoeling was.

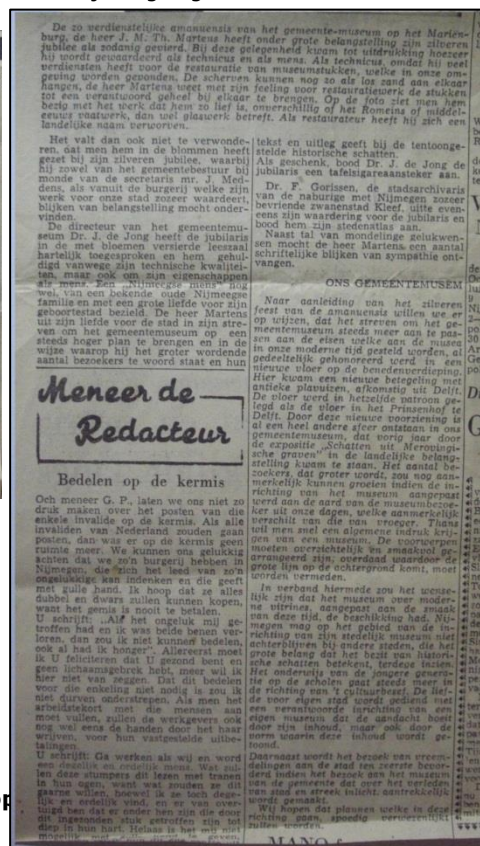

Ook de gemeente Nijmegen heeft veiligheidsmaatregelen getroffen voor bescherming van haar kunstschat. In het Gemeente-Museum aan het Mariënburgplein is een versterkte schuilplaats ingericht, waarin de grootste kostbaarheden van 't museum zijn ondergebracht

De kapel heeft niet lang als zodanig dienst gedaan. Het middeleeuwse bouwwerk heeft in de loop der tijd onder andere dienst gedaan als kazerne, toneelzaal, opbergplaats en katoen- en garensponnerij. Het vervallen gebouw werd in 1910 door stadsarchitect J.J. Weve gerestaureerd en als gemeente museum ingericht. Na de verhuizing van het archief is de collectie opgenomen in het nieuwe Valkhof museum tezamen met de collectie uit museum Kam. De stalen verdiepingvloer is verwijderd en heeft plaats gemaakt voor het Huis van de Nijmeegse geschiedenis.

Belangrijke jaartallen

- 1412 Begijnhuis buiten de stadsmuren
- ca. 1431 Bouw Mariënburgkapel
- 1453 Aansluiting bij het Kapittel van Windesheim
- ca. 1467 Klooster komt binnen de stadsmuren
- 1591 Opheffing klooster
- 1591-1613 Kazerne/militair hospitaal
- ca. 1618 Komedie/theater
- 1626 Laatste non sterft
- 1634-1650 Opslagplaats
- 1650-1655 Oefenruimte voor kunstenaars
- 1655-1672 Turfschuur
- 1672 Gevangenis voor krijgsgevangenen
- 1676-1678 Comédie/theater/ruimte kunstschilder
- 1678-1781 Turfschuur/brandspuithuis
- 1725 Schermmeester huurt een deel van de kapel
- 1781-1794 Concertgebouw/stadsgehoorzaal
- 1794-1813 Militair hospitaal
- 1816-1843 Katoen- en garensponnerij
- 1843-1905 Kazerne
- 1899 Plan van gemeente voor afbraak kapel
- 1909-1910 Restauratie kapel
- 1910-1974 Gemeentemuseum

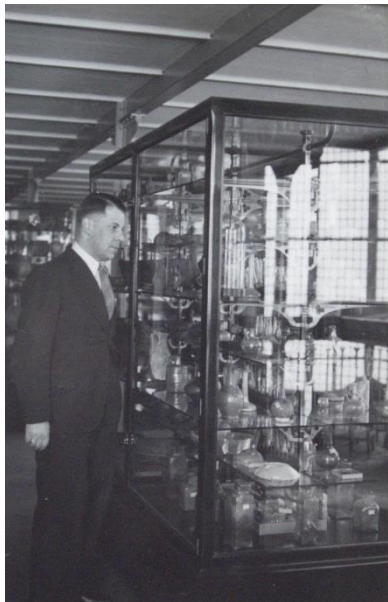

- 1941-1978 Gemeentearchief en -depot
- 1944 Noodkerk
- 1978-1982 Drukkerij gemeente Nijmegen
- 1983-2001 Hulpdepot Gemeentearchief
- 2009-2011 Huis van de Nijmeegse Geschiedenis

Joop Martens in het Mariënburg museum samen met de collega's van het archief.

Rechtsonder met Paula die later trouwde met de directeur van Amstel Bierfabrieken.

*Foto rechts. Prins Carnaval Jan II (van Wichem) bezoekt het Gemeentearchief in de Mariënburgkapel.
Dr. Schimmel overhandigt platenboek Nijmegen aan een van de pages.
Links op de foto adjudant en latere Prins Carnaval Jan III Lauret. Datum 06 maart 1973.*

Huwelijk met Bep Cuijpers

Dat Joop een mooi leven had als vrijgezel is mij bekend, evenals zijn verloving met de naar het schijnt zeer knappe jodin Sha Majoor. Helaas was ze niet te goeder trouw en na een scheve schaats was het over en uit.

Martens was inmiddels 31 jaar toen hij de 13 jaar jongere Bep (Beppie) Cuijpers uit Boxmeer leerde kennen. Met een duwtje in de rug van Beps boezemvriendin Maria van Dreumel (later gehuwd met Leo Albers van der Linden) waarmee hij op 10 juni 1938 is getrouwd.

In de Hazenkamp tegenover het nieuw aangelegde Goffertpark kwam een mooi groot huis beschikbaar: Wezenlaan 239. Zijn collega's vroegen zich af waarom hij in het buitenland ging wonen, zover van de binnenstad. Maar het bleek een goede keuze en hier hebben zij beide tot aan hun beider overlijden met plezier hebben gewoond.

En dan natuurlijk het Goffertpark, altijd leven voor de deur met alle manifestaties in het Goffertstadion.

De oorlog 1940-1945

Echter de oorlog breekt uit, alhoewel het gezin aan niets ontbrak, door de vriendschap met o.a. de familie

Gruijthuizen uit Wormer bij Overasselt, die het benodigde voedsel leverden. Normaliter had Martens moeten werken in het museum in de binnenstad, maar tijdens het bombardement in februari 1944 lag hij ziek op bed. In de nadagen van 1944 keken zij eerst uit op de kanonnen van de Duitsers om enige tijd later te worden vervangen door de kanonnen van de geallieerden. In die tijd werden de geallieerde ingekwartierd, zoals het Engelse 49^e Infanterie regiment, waaruit ook weer nieuwe vriendschappen ontstonden. Binnen de buurtgemeenschap was sprake van een heuse vereniging De Goffert, waarvan de groene vlag met opgestikte letters nog in mijn bezit is.

Foto links: Dhr. Dhraish, Joop Martens en Harry Parkin uit Halifax UK.

Dhr. Dhraish uit Stoke-on-Trent, Staffordshire.

Links
Audrey, Harry & Amy
1958

49th (West Riding) Infantry Division, Yorkshire UK.

Olv: Maj. Gen. Sir Gordon H.A. MacMillan 30-11-1944/ 06-02-1945.
Commanding 51st Highland Division.

Foto links Harry Parkin.

In Loenen aan de Eerbeekseweg is als eerbetoon aan deze divisie een monument ingericht, gewijd aan deze beroemde Engelse Polar Bear divisie.

Tekst op het monument
The reconnaissance Regiment of the English 49th West Riding "Polar Bear" Infantry Division, part of the 1st Canadian Army Corps, was ordered on April 16 1945 to exploring the area between the straatweg Arnhem-Woeste Hoeve and the Apeldoorns Dierens Channel and to clean it from German troops.

Acties 1945 Operaties ANGER en PLUNDER

Before the end of February, well in advance of assuming responsibility for the Nijmegen area, General Foulkes prepared his own appreciation for "ANGER".³ The objects were still the capture of Arnhem and the opening of a route to Emmerich; but he assumed that the operation would not take place until "VERITABLE" had been completed. His appreciation, based on a careful study of terrain, possibilities of further flooding (either by natural or artificial means), weather conditions and the enemy's defences, reached a cautious conclusion:

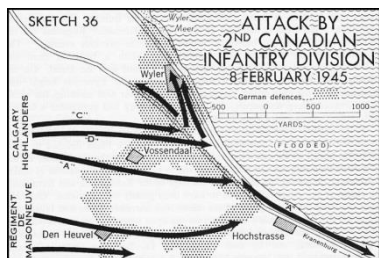
There are so many limiting factors to this operation during the months of March and April that quick decisive results cannot be expected. A careful examination of the enemy's preparations shows that he is fully aware of the dangers of such an operation and is preparing to counter such a thrust east of the Rhine. Even if the initial stages of the attack were highly successful the enemy has such counter measures prepared, i.e., flooding of the IJssel, that an early thrust towards Emmerich is highly improbable if the enemy has any troops available to man the Doesburg-Zevenaar switch line. It is therefore my opinion that this operation should be considered only as a subsidiary operation to be undertaken only if conditions of weather and of the enemy prove advantageous.

Accordingly, "ANGER" was shelved for the time being, General Crerar telling Montgomery that there was little prospect of launching it before the latter part of April. Since, however, as part of its later role in "PLUNDER", the 2nd Corps was ordered to attack the IJssel defences from the rear, with a view to capturing Apeldoorn and the high ground between that town and Arnhem, the Army Commander instructed Foulkes to coordinate his plans for "ANGER" with Simonds future progress. Although there was no immediate prospect of attacking across the Neder Rijn, the 1st Canadian Corps could undertake another important if disagreeable task during the interval. This was the business of clearing the enemy out of the remainder of the

flooded "island" between the Waal and the Neder Rijn. When the Corps took over the Nijmegen sector on 15 March the Germans still controlled the northern portion of the "island" and a rectangular area west of the Pannerdensch Canal, connecting the two rivers. The southern portion of the "island" was held by the 49th (West Riding) Division, the only

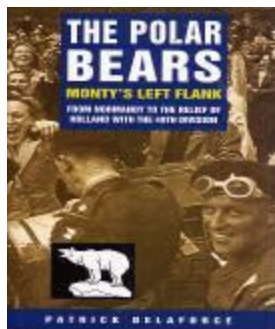
division as yet under General Foulkes' command, with the 18th Armoured Car Regiment (12th Manitoba Dragoons) along the lower Waal, north-east of 's-Hertogenbosch.

Two difficulties arose when the possibility of clearing the "island" was discussed in mid-March. First, the 49th Division was not considered sufficiently strong to hold the island and clear it at the same time; secondly, it was feared that any long pause between the elimination of German resistance on the island and the launching of "ANGER" might result in heavy casualties to the troops holding the southern bank of the Neder Rijn. Consequently, Major-General G. H. A. MacMillan, then commanding the West Riding Division, suggested that the operation

be postponed until early in April. This was done, it being understood that the operation would only be undertaken if the opposition was weak and the weather favourable. Reports indicated, however, that German morale was particularly low in this sector.

Polar Bear Memorial te Wuustwezel België

Problems of regrouping within the 1st Corps and coordination of its projected operations with those of the 2nd Corps in "PLUNDER" were under consideration throughout the rest of March. As General Foulkes saw the operation on the 17th, the 1st Canadian and 49th Divisions would clear the "island" and establish a bridgehead across the Neder Rijn at Oosterbeek, immediately west of Arnhem, with the 5th Armoured Division passing through to expand the holding to the north and west; however, if the ground on the island would not permit a direct assault across the Neder Rijn, he had an alternative plan under which the 1st and 5th Divisions would use the 2nd Corps' bridges at Emmerich and across the IJssel to attack Arnhem from the north and east.⁷ Administrative considerations made this alternative difficult. Unless the proposed crossing facilities in the Emmerich area were expanded, not more than four divisions could be maintained over them. Since General Simonds required three

divisions (the 2nd and 3rd Canadian and 1st Polish) for his responsibilities in Operation "HAYMAKER", it was evident that only one could be employed across the IJssel.

The division was disbanded in Germany in 1946, but reformed in the Territorial Army in 1947, having been renamed the 49th (West Riding) Armoured Division. It was based in Nottingham, consisting of on 1 April 1947.

War Cemetery

In het Jonkerbos in Nijmegen is het Engels kerkhof met de omgekomen militairen in de 2e wereld oorlog. De Polar Bears verloren meer dan 11.000 militairen gedurende de oorlog.

Mr. L.R. Sims

2132542 K/CPL – 757 Field Boy RE BLA
Mr Sims woonde: 47 Sandy Road - Potton - Engeland.

Mr. Dhraish, Bep Martens-Cuijpers & Harry Parkin 1944

*2^e links Harry Parkin, 3^e Joop Martens
locatie Leeuwstraat Nijmegen*

Norman Sep 1945

*Nel & Ted 1945
Locatie Slotenmaker de Bruineweg*

*Fam. Nelissen & Nel
Achtertuin Slotenmaker de Bruineweg*

*Huwelijk Nel & Ted
19 januari 1946*

Rudie Vorster

Tragisch was het overlijden van Rudie Vorster uit de Leeuwstraat 32.

Het overlijden van kleine Rudie in de nadagen van de oorlog 1940-44 heb ik uit de verhalen van mijn vader Joop Martens. Mijn vader was erbij toen dit noodlottige ongeluk plaatsvond. Rudie kwam aangehold uit het achterpad van het naastgelegen woonhuis, terwijl er op dat moment een Engelse tank door de Leeuwstraat reed. Volgens mijn vader botste Rudie tegen de zijkant van de tank en zijn schedel vloog door de lucht, Rudie was op slag dood. Zijn moeder stond net met mijn vader en buurtgenoot Nellissen te praten toen voor hun ogen het ongeluk plaatsvond.

De moeder van Rudie was klein van postuur, maar was in alle staten en niet meer te houden. Zelf heb ik Rudie niet gekend

omdat ik nog niet was geboren, maar het gebeuren heeft diepe sporen nagelaten bij mijn vader. Rudie geboren 30 juli 1938 en is overleden 16 november 1944 op 6 jarige leeftijd. Een vriendje van Rudie was W.A. Nillesen.

Nijmeegse Reddings Brigade & Kegelen

Voor de oorlog kon er nog gezwommen worden in de Waal en Maas-Waal kanaal. Een van de verenigingen was de Nijmeegse Reddingsbrigade waarvan Joop en Bep lid waren. In die tijd werden er ook zwemwedstrijden gehouden of werd er lekker gepeddeld in de kano's van de vereniging bij het Meertje en de Waal.

Joop was ook verdienstelijk kegelaar op de kegelbanen in het toenmalige Terminus onderaan de Kronenburgersingel, nu het Joris Evansplein. Uit die tijd stamt ook de fraaie Friese wandklok als kegelprijs van de Geldersche kampioenschappen, gewonnen door Joop.

Foto's NRB Kanaaltocht 1934, 1936, botenhuus en kanoën op de waal.

Joop Martens & Jacques Doorman

Joop Martens was bevriend met de familie Jacques Doorman ook gevestigd in de Ziekerstraat. In die tijd was de ANRO Algemene Nederlandse Radio Omroep, het latere AVRO, actief met schema's voor zelfbouwradio's met peperdure Philips ontvangstlampen. Joop vroeg zijn vader om zijn radioontvangers te mogen verkopen in de etalage aan de Ziekerstraat 65. Niet dus, maar opa Doorman bood de oplossing. In de etalage van de toenmalige fietsenhandel mocht Joop zijn zelfbouw ontvangers wel verkopen. De verkoop liep zo goed dat Doorman dealer werd van Philips en in de loop van tijd van fietsenmaker een van de bekendste winkels werd in wit- en bruingoed. Kleinzoon Jos Doorman runt anno 2013 nog steeds deze zaak aan de Ziekerstraat 35.
ANRO - AVRO

Op 1 maart 1926 zag de Stichting Hilversumsche Draadlooze Omroep het licht, die in maart 1927 werd hernoemd in Stichting Algemeene Nederlandsche Radio Omroep. Deze ANRO fuseerde op 28 december 1927 met de Nederlandsche Omroep Vereeniging uit Den Haag tot de Algemeene Vereeniging 'Radio Omroep', de AVRO.

Thuis hebben wij nog jarenlang plezier gehad van de familie Doorman o.a. doordat wij als een van de eerste in Nijmegen een televisie van circa 676 gulden hadden in 1953. Een groot apparaat (hondenhok) met een scherm van 15 cm in een grote kast. Als kind herinner ik mij nog de programma's als Dappere Dodo, professor Plano en legendarische Swiebertje.

Foto Philips TX500U, 23 buizen, 27,5Kg, 55Hx47Bx53D.

Daarnaast een echte wasmachine de AEG Turnamat een bovenlader met een combinatie van wasmachine en centrifuge. Dit was een hele verbetering tegenover het houten wasblok met wringer. Deze machine heeft circa 20 jaar dienst gedaan.

De kunstenaar

Joop was in zijn jonge jaren verbonden aan de Plasmolen kunstenaars groep o.a. met zijn vriend en beeldhouwer Jacques Maris (1900-1996) uit Heumen. Een bekend pastel schilderij van Joop was zijn paradijvogel en de zonnebloemen die nog steeds bij verschillende familieleden aan de muur hangen.

Hoelang Joop bij deze groep is gebleven weet ik niet maar zeker tot rond zijn dertigste. Het leuke huisje aan de rand van Heumen, wat nu het Maris museum is, kan ik mij nog goed herinneren.

Carnavalsvereniging St. Anneke

Joop Martens was de eerste president van een van de oudste Nijmeegse Carnavalsverenigingen St. Anneke (Akkerlaan Petra Gebouw), maar moest door griep getroffen verstek laten gaan bij de eerste pronkzitting van 27 februari 1954.

Later werd Joop bekend in carnavals Nijmegen met de RIX Brothers een komische act samen met Jan Oerlemans, Jan Cornelissen en Tonny de Kluijs jr. Ook zijn immitatie act als Dorus (Tom Manders) en zijn Figaro opera barbiere perciflage werd nog vaak levendig binnen de familie gebruikt bij feestelijke gelegenheden. Joop werd voor zijn vele werk dan ook benoemd tot kanselier.

Veel decors voor de pronkzittingen van St. Anneke zijn door Joop vormgegeven, met het huidige logo van St. Anneke van Hennie Fluit gehuwd met oud-page Geerlia ten Hacken. Een goede vriendin van Jopie was zangeres Cisca Peter. Zij fleurde de verjaardagen aan de Weezenlaan 239 vaak op met haar gitaar en liedjes. Het huis aan de Weezenlaan was in de carnavalstijd vaak een zoete inval van artiesten die in de regio hadden opgetreden: Het Lowlands trio (trouwen niet voor je veertig bent), Rita Corrita (koffie, koffie), de Wama's, Toby Rix, Willy Alberti, Coctail Trio en vele anderen.

Foto Carnaval 1958.

Het gezin Joop M.Th. Martens

Het gezin werd in 1946 verblijd met dochter Marion en in 1949 met René (ondergetekende). Het was gezellig en gastvrij gezin, waar meeten nooit een probleem was. Gemoedelijk was ook de tijd dat alle buurtkinderen op zaterdag naar de televisie kwamen kijken. In de winter rondom de centrale kachel in de achterkamer, want de voorkamer was voor alle nette visite. Joop was ook 24 augustus 1952 aanwezig in het Goffertstadion toen

daar twee motoren het publiek indoken met vier doden en 15 getroffen kinderen als gevolg.

Wij waren in de middag meestal in de voortuin te vinden. Ook in die tijd kwamen diverse leveranciers aan de deur hun handelswaar leveren: de bakker van Roding, melkboer en buurman Rijnberk, toiletpapier en het vermaarde duo uit het labrehuis met hun borstels.

Geweldige herinneringen heb ik nog aan de jaarlijkse vakanties naar de camping Leynsen (nu Randduinhof) in Zoutelande nabij Vlissingen. De hutkoffer werd met de Geldersche Spoorwegen vooruit gezonden en wij volgende een week later met de trein en verbleven dan drie weken achter de duinen. Als je in die tijd over een camping praat dan hebben wij het over een eenvoudig houten schuurtje met een tafel en wat keukenstoelen en twee stappelbedden. Eenvoudig maar voor ons als kleine kinderen geweldig, zeker als je bedenkt dat zo'n vakantie nauwelijks in die tijd gebruikelijk was. Mijn ouders spaarde dan ook een jaar lang voor deze vakantie.

Een andere vakantie was naar familie in Den Haag en Eindhoven, achterop de Batavus en Solex. Onderweg naar Eindhoven werd dan ook nog even een bezoek gebracht aan het klooster in Uden aan zuster Colleta een tante van mijn moeder. Zie mijn publicatie over Colleta in bhic.nl.

Foto 1958 samen met een jeugdvriendin van mijn moeder uit Boxmeer.

In mei 1961 werd het gezin pijnlijk getroffen door het vuurwerk (dynamiet) ongeluk van René en buurjongen Alfred Rijnberk. Alfred mocht na zes weken met een pink minder naar huis, terwijl René nog moest wachten tot 16 augustus. Lang werd er gevreesd of René ooit nog zou kunnen zien, maar door de kundige oogarts Verhey was na weken van blindheid heeft hij in beide ogen weer zicht gekregen, waarna René nog zo'n tien jaar plastische chirurgie moest ondergaan en is alles toch nog goed gekomen.

Dochter Marion trouwde met Hagenees Dick Lelieveld en woont nog steeds in Voorschoten. René is gehuwd met Delia Peters en woont alweer een tijdje in de Weezenhof.

Na een kort ziekbed in het Canisius-Wilhelmina ziekenhuis is Joop helaas voor ons als kinderen te vroeg op 76 jarige leeftijd overleden.

Vriendschappen

Hein en Truus Aalders-Geurts

Woonden aan de Jacobslaan en Hatertseweg 339.

Kinderen: Riet.

Riet was gehuwd met Piet ten Hacken. Hun dochter Geerlia gehuwd met Henny Fluit (van restaurant De Teunismolen) zijn al 45 jaar onze beste vrienden. Geerlia was page bij carnavalsvereniging St. Anneke.

Anekdote: Joop en Hein gingen naar Duitsland om een wandelwagen te kopen voor Marion, maar kwamen slechts bezopen terug zonder kindervagen.

Fam. Rinus van den Bogaart

St.Jacobslaan 207. Mijn vader ging daar op maandagavond altijd kaarten.

Kinderen: dochter en Huub. Zoon Huub was jarenlang leider van de dansgarde van carnavalsvereniging St.Anneke en schilder van zijn vak.

Zijn dochter was José gehuwd met juwelier Peter Stal en zij zijn weer vrienden van René & Delia Martens.

Foto: Zoutelande 1954, 1 en 3e van links v.d. Bogaart, Bep Martens, Paula de Kluijs, geheel rechts Marjorie en Ineke Bolt.

Ineke Bolt, Hengstdalseweg.

Vriendin van Bep Cuijpers. Woonde aan de Sparrestraat 29 en flat 3^e verdieping no. 167.

Kinderen: jongen (piloot) en Marjorie (vertrokken naar Oregon USA).

Foto Zoutelande, rechts Marjorie & Ineke.

Thea en Bert Boom

Bert was motorliefhebber en gespecialiseerd in de Engelse Birmingham ARIEL motoren later onderdeel BSA. Zijn werkplaats was in de Van den Havestraat 14, waar de familie boven de zaak woonde. Zij hadden geen kinderen.

ARIEL 350cc
Red Hunter 1936

Jacques Doorman

Jeugdvrienden van Joop Martens. Sjaak jr. woonde aan de Berg en Dalseweg 234.

Rie van Dreumel en Leo Albers van der Linden.

Leo werkte als verkoper op de afdeling projectinrichting bij Vroom&Dreesman. Was jarenlang oprichter/voorzitter van hockeyvereniging ZOW het latere HCQZ. De familie woonde eerst aan de Hermelijnsstraat 58 en later aan de Hazenkampseweg 176. Kinderen: Mieke en Petra.

*Drie vriendinnen:
Maria Kamps
Bep Cuijpers
Rie van Dreumel
1932.*

Maria Kamps woonde in de boerderij aan het toenmalige zandpad Binnenpad nu de Buys Ballotstraat en verhuisde later naar de Hazenkampseweg.

Wim Elbers

Wim Elbers werkte op het stadhuis van Nijmegen. Zij woonden in Weurt.

Leida en Toon de Kluijs

Toon had een bloemenkwekerij aan de St. Annastraat 342 (Huis links) en woonde later op nummer 338. De kwekerij is 1968 is afgebroken. De bloemenwinkel was van Willem de broer van Toon en een ontwerp van architect Jacques Estourgie. Kinderen: Tonny, Ruud en John.

www.noviomagus.nl/Gastredactie/Kluijs/Kwekerij/KluijsCat.html

Foto 3 van links Leida , uiterst rechts Toon (antoon) de Kluijs.

Tonny en Ab Keijzer

Ab Keijzer was bontwerker en zij hadden de winkel aan huis in de Vossenlaan 233. De kinderen: Els, Annelies, Ab en Rob. Els trouwde met Adrie , administrateur bij voormalig museum Kam. Annelies huwde met Ton Peters. Ab gehuwd & gescheiden van Hetty en werkte bij zijn vader. Rob werd timmerman bij de Radboud Universiteit.

Toos en Herman Lelieveld

Zus van Bep Cuijpers. Herman werkte bij Philips. Zij woonden vervolgens Halvemaanstraat 62, Muiderslotlaan 1 en Prof. Meyerslaan 1.

Kinderen: Ria, Elly, Yvonne, Sjack, Carin en Herma. Ria trouwde met Jules van Keulen, machinefabrikant.

Elly huwde met Jan. Yvonne bleef vrijgezel en werkte op diverse ambassades.

Sjack niet nader bekend. Carin trouwde met Jan. Herma niet nader bekend.

Thea en Piet Migo

Oud buren aan de Wezenlaan 229, later bakkerij en café aan de Willemsweg.

Kinderen: Marion en Ronald. Marion is gehuwd met Rob Jordens, een enthousiast ZOW'er nu HCQZ.

Ron Migo, oud carnivals Prins, wethouder en directeur Kamer van Koophandel.

Dhr. Leo Pickers

Leo is een latere vriend van Joop. Is de vader van Marijke Pickers een vriendin van Marion Martens. De familie woonde in de Dingostraat 76. Leo kwam uit Den Haag waar hij als belegger diverse huizen had. Samen met Joop brachten zij vele uren door met de puzzelmania van Joop.

Kinderen: Marijke, Leo en broer. Marijke, kraamverzorgster, gehuwd en gescheiden van Henk (kledingwinkel Boxmeer).

Jeugdviendin Fientje

Fientje is een jeugdviendin van Bep Cuijpers. Woonde aanvankelijk in de bossen nabij De IJzerenman in Vught. Fientje was kindermisje bij de familie Brenninkmeijer C&A. Een keer per jaar kwam de chauffeur langs en werd het hele gezin van nieuwe kleding voorzien.

Jeugd vriendin

*Zij was een jeugd vriendin van Bep Cuijpers.
Foto uit circa 1964 bij hun huis in Boxmeer.
In het midden Marion Martens.*

Bep Zijlstra

Bongerdstraat 42, 3^e verdieping rechts,
schoonheidsspecialiste, zij woonde hier aanvankelijk met
haar moeder en is later overleden aan Parkison.

Vlnr

*Mw. Schoenmakers, Toos Lelieveld-Cuijpers, Bep Zijlstra, Bep
Martens-Cuijpers, Mw. Schoenmakers en Rene Martens.
1955.*

Bronnen

Voor deze publicatie heb ik tevens gebruik gemaakt van openbare bronnen en internet.

- Noviomagus.nl
- Regionaal Archief Nijmegen
- Daniels Archivaris Archeoloog Nijmegenaar
- Huis van de Nijmeegse geschiedenis
- IWM Emperial War Museum
- Polar Bear Association